

И Н Ф О Р М А Ц И Ј А

о стању малољетничке делинквенције на подручју града Зворник за 2020. годину

УВОД

Малолетничка делинквенција је преступничко понашање специфично за популацију малолетника. У ужем, строго правном смислу, сви видови понашања младих, старијих од четрнаест година а млађих од двадесет једну годину, који према закону спадају у кривична дела. Сви облици делинквентног понашања младих могу се сврстати у четири категорије:

1. Радње деструктивно уперене против интегритета других личности
2. Радње деструктивно уперене против власништва и материјалних добара
3. Радње повлачење
4. Радње самоуништења

Поремећај понашања, васпитна запуштеност, субнормалне или неуобичајене

личности, лоше друштвено понашање, асоцијалност, поремећај карактера, психопатска личност и примарни поремећај понашања синоними су за последицу неприлагођеног понашања са којим се неретко сусрећемо данас.

Поред стандардних узрока, који подстичу једног малолетника на криминалитет увек има своје специфичне корене који су везани за неку културну и друштвену средину.

Највећи утицај на друштвену девијацију младих имају: породица, школа и друштво. Негативан утицај комбинације ова три фактора доводи до делинквентног понашања малолетника особа.

Закон разликује три групе малолетника:

1. Млађи малолетници од 14 до 16 година
2. Старији малолетници од 16 до 18 година
3. Млађи пунолетници од 18 до 21 године.

Дјеца до четрнаесте године не подлежу кривичној одговорности. Веома важан податак у самој информацији како на локалном тако и на глобалном нивоу јесте све чешће вршење кривичних дела управо ове категорије деце које закон не препознаје као починиоце напред наведених дела.

Делинквенција је кршење одређених друштвених норми тј. све негативне диспозиције омладине за које су законом предодређене санкције. Константан бес, љутња и много пута поновљени неуспеси који доводе до агресије, а потом до делинквенције захтевају велику пажњу околине и стручњака као и напоран рад на сузбијању истих. Да би „дим“ нестао треба најпре угасити ватру, што ће рећи да је кључна ствар у сузбијању ове појаве откривање и отклањање узрока истих. Стога акценат у раду са малолетницима јесте превенција и социјализација истих а не само кажњавање.

Васпитна запуштеност деце корак је испред делинквенције. Под тим термином такође подразумева се облик учесталог девијантног понашања са таквим интензитетом да негативно делује прилагођавање тј. поткрепљује тешкоћу прилагођавања омладине. Утврђено је да лоше прилагођавање васпитно запуштене деце последица трајније а у неким случајевима и дубоке дисхармоније односа између њихове личности и средине у којој се налази.

Појам делинквенције може се посматрати у ужем и ширем смислу. Шири смисао овог термина подразумева кршење друштвених норми за која су законом предвиђене казне што ће рећи да у то спадају све негативне диспозиције омладине за које су предвиђене санкције. За ближе и додатније објашњење користи се дефиниција у ужем смислу, тачније делинквенција представља кршење законских прописа од стране непунoletних лица тј. подразумева све преступе омладине у које спада физичко насиље, крађе, провале, разбојништво, хулиганство као и остали облици испољавања девијантног понашања.

За овај вид понашања слободно се може рећи да је двоструко неприлагођен: као примарни део износи се друштвена неприлагођеност (друштво га осуђује и прогони) а истовремено јавља се и облик личне неприлагођености (константан страх од казне).

УЗРОЦИ:

Евидентно је да узрок може не може бити само један, чак ни да постоји само једна врста узрока. Раније теорије су бележиле су и таква тумачења. Ипак када говоримо о овом проблему говоримо о читавом комплексу узрока као и многобројним узрочно-последичним везама тј. сагледавање сплета околности са биолошко- психолошко- социјалног аспекта. У савременом свету је прихваћено мишљење да не постоји тзв. Преступнички тип већ да је делинквент обично дете, неважно ког пола, које представља продукт своје средине и утицаја исте на његову личност тј. спој спољашњих и унутрашњих фактора.

УТИЦАЈ ПОРОДИЧНИХ ФАКТОРА:

Пресудан утицај на формирање личности има породица , тачније родитељи уз назнаку појединаца да рано детињство одређује личност одраслог човека. У прилог томе говоре статистички подаци који наглашавају да растурање породице , ванбрачно рођење, ниска школска спрема као и лоше здравствено стање родитеља, сиромаштво имају скоро исто пресудан значај у васпитној запуштености и малолетничком преступништву.

Живот у таквој средини свакако оставља дубок траг у развоју једног појединца и има негативне последице на формирање његове личности зато што породица а првенствено родитељи треба да буду основна, безусловна и најбитнија подршка и ослонац детету.

Општи породични контекст је повезан са социо материјалним осујећеностима и сиромаштвом. Девијантно понашање малолетника је на неки начин повезано са финансијском ситуацијом родитеља. За родитеље који имају мала примања, на шта се најчешће надовезују и остале животне тешкоће, бити родитељ у савременом свету није ни мало лак задатак.

Недостатак новца и материјална анксиозност представља одређени сплет узрока који доводе до породичних конфликта.

Сиромаштво није једини, нити главни узрок који доводи до овог проблема, али постоји јасна веза између која показује да услови социјалне немаштине имају значајан утицај на испољавање преступничког понашања.

Још један од узрока лошег породичног фактора на глобалном нивоу јесу психичке и физичке болести самих родитељ као и одсуство „ родитељске топлоте“.

УТИЦАЈ ШКОЛЕ И ВРШЊАКА:

По многим истраживањима показано је да деца девијантног понашања не воле своје професоре или наставнике, чак њих 82% њих. Девијантно понашање код малолетника је настало због неког вида дискриминације у њиховој прошлости, те наставак тога само поспешује развој истог.

Како бивају изопштени и исмејани из друштва, почињу са још горим понашањем не би ли привукло пажњу својих другова. Како то често уроди плодом, они се онда повезују са другим малолетницима или врло често и старијим друштвом ван своје школе који имају сличне проблеме и на тај начин образују и банде.

КАРАКТЕРИСТИКЕ МАЛОЛЕТНИХ ДЕЛИНКВЕНАТА:

Зачеци асоцијалног понашања малолетника се могу јавити и у најранијим годинама живота. Физичке и психичке особине деце у периоду пре пубертета утичу на испољавање девијантног понашања а свакако најостљивији период емоционалног сазревања јесте доба адолесценције у којој се свака фаза одликује извесним психичким карактеристикама

Када говоримо о физичким карактеристикама малолетних делинквената треба одмах нагласити да не постоји разлика између „делинквентне“ и „неделинквентне“ деце.

Велики проценат деце која је испољавало асоцијално понашање је: мокрило у кревет, јављао се ноћни страх, фрасови и анемија.

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПРИСТУП МАЛОЛЕТНИЧКОМ ПРЕСТУПНИШТВУ:

Рад са децом као и самим делинквентима јесте процес који захтева велику пажњу и сталну употребу савремених достигнућа. Сам рад подразумева мултиинституционални приступ самом проблему. Малолетници делинквентног понашања пролазе кроз евиденцију: Станице јавне безбедности, тужилаштва, суда као и центра за социјални рад.

Свака од ових институција и установа прати ову појаву са свог аспекта деловања и своје надлежности.

Веома важна чињеница у раду са малолетником а тиче се : процесуирања малолетника, саслушања, суђења и спровођења саме васпитне мере јесте искључивање медија поштујући тајност самог лица. На тај начин се малолетник штити од стигматизације и етикетирања.

Евиденцију о малолетним преступницима води и одређене мере преузима Центар за социјални рад. Сам рад се ослања на: рад са малолетником, посете

школи у циљу праћења похађања наставе и контроле оцена, посебан акценат је на савјетодавни рад са родитељима као нај битнијим чиниоцима у развоју детета. Сам процес захтева мултидисциплинаран приступ проблему који подразумева укључивање стручњака различитих профила: специјалних педагога, психолога, педагога, социјалних радника, дечијих психијатара и других.

АНАЛИЗА МАЛОЛЕТНИЧКЕ ДЕЛИНКВЕНЦИЈЕ ЗА 2020. ГОДИНУ:

Неопходно је истаћи да је претходна година била у многостручно специфична због самог стања узрокованог вирусом „Covid 19“. Специфичност а које се тичу малолетника се огледа у једном периоду када су школе прешле на „on line“ наставне активности те самим тим деца нису ишла у школу. Такође појавом стања узрокованог горе наведеног вируса дошло је и до самог ограничења у раду угоститељских објеката који малолетници посећују па је и сам проценат малолетничког преступништва у паду у односу на 2019. годину. Умањен је проценат чињења дела која се тичу ремећења јавног реда и мира као и насилничког понашања који имају за последицу тешке и лаке телесне повреде.

У 2020. години је евидентирано осамнаест малолетника са различитим облицима делинквентног понашања. Дела која су чинили су: прекршаји у саобраћају четири малолетника, наношење телесних повреда пет малолетника од који су три лица узрасне доби испод четрнаест година, крађе два малолетника, поседовање и стављање у промет опојних дрога три малолетника, закон о граничној безбедности два малолетника и оштећење туђе ствари два малолетна лица.

Због напред наведених кривичних и прекршајних дела по предлогу нашег Центра за социјални рад суд је изрекао: три мере појачаног надзора Центра за социјални рад, две мере појачаног надзора родитеља, пет пута је изречена мера Опортунитета тј. обустављања поступка а за остала дела суђење је или у току или је неколико пута одлагано из различитих разлога.

У три случаја биљежимо поврат тј поновно чињење кривичних дела од стране малолетника.

Починиоци су углавном лица између петнаест и седамнаест година али за разлику од претходних година биљежимо појаву чињења кривичних дела од стране лица млађих од четрнаест година, кривично неодговорних. Истичемо да за разлику од претходних година сва малолетна лица иду и похађају школу. Један од основних разлога јесте скраћена настава и сам концепт „on line“ наставе. Оба начина похађања школе у многостручно смањују обавезе малолетника а тиме и само проведено време у школи је доста краће него у регуларном похађању саме наставе.

Према територијалном критеријуму 45% малолетних делинквената долази из урбане средине док 55% долази из руралне средине. Према полу претходне године биљежимо и три случаја чињења кривичних дела од стране особа женског пола.

Када је у питању асоцијално понашање малолетника веома је важно истаћи да рад са њима и њиховим родитељима заузима посебно мјесто у раду Центра за социјални рад који им у тесној сарадњи са школама пружа адекватну стручну помоћ. У протеклој години заједно са школама праћена је и пружана

стручна помоћ која је имала за основи циљ преваспитање и одвраћање од будућег делинквентног понашања. Тако је у протеклој години ова врста помоћи пружана за четрнаест ученика и њихових породица.

Малољетници се често одређују као друштвена група која се припрема за улазак у свет одраслих, односно они представљају онај део популације који се налази у процесу био-психо-социјалног развоја. Треба имати у виду да је друштво у коме живимо сиромашно, конфликтно и друштво које се већ дуги низ година налази у транзицији додајући на све то низак квалитет здравствене и социјалне заштите, доступност наркотика, изражене породичне проблеме у виду нарушених породичних односа, чињенице да у нашем граду постоје објекти који раде до касно у ноћ и у којима малољетници имају могућност боравка и конзумације алкохолних пића као и многе друге проблеме схватићемо да рад са овом популацијом треба да буде приоритет свих адекватних институција.

ПРЕДЛОГ МЈЕРА:

1. Неопходно је перманентно радити на праћењу појаве делинквентног понашања, и на нивоу општине ојачати сарадњу свих институција који се баве овом проблематиком. Посебан акценат ставити на породицу и школу гдје малољетници проводе највећи дио свог времена.
2. Планирати увођење социјалних радника у школе што би у великој мјери допринијело побољшању стања на плану откривања ризико породица и породичног третмана са истим.
3. Отварање васпитних центара који су предвиђени законом који би имали за циљ да малолетник озбиљније схвати вршење кривичних дела а такође би исто утицало да малолетник своје „ваншколско време“ уз стручан надзор квалитетније искористи.
4. Преко спортских и културних клубова и удружења обезбједити довољно мјеста како би се и ови (по правилу маргинализовани) малољетници уз одређене повољности могли активирати.
5. Инспекцијски органи и полиција да појачају контролу око точења алкохолних пића малољетницима,
6. Судски органи да „строго“ кажњавају пунољетна лица која подстичу или непосредно са малољетницима учествују у извршењу кривичних дјела.

Зворник, 11.05.2021. године

ОБРАЋИВАЧ
ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ЗВОРНИК